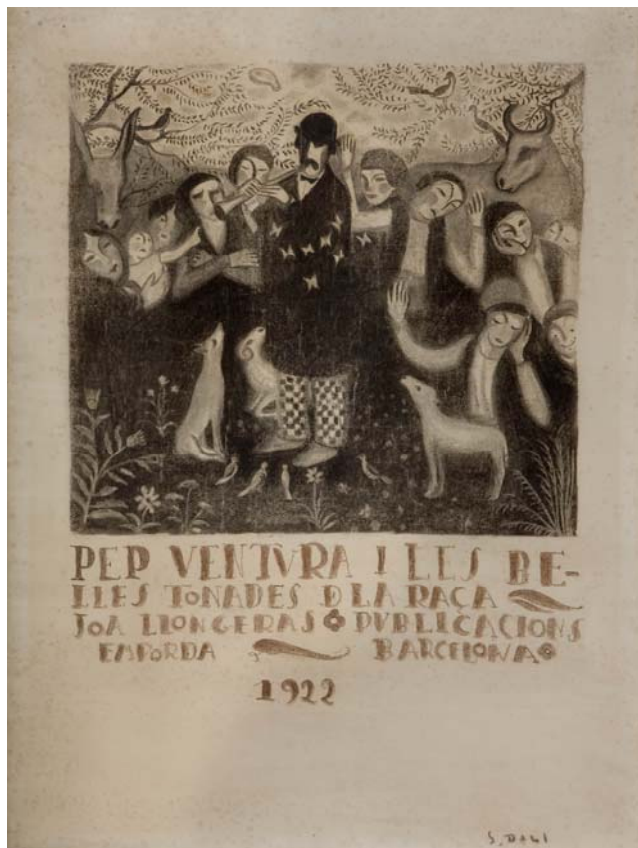

DOSSIER DE PREMSA

***Pep Ventura abans del mite:
quan la sardana era un ball de moda***

comissariat a càrrec d'ANNA COSTAL FORNELLS

De l'1 d'agost a l'1 de novembre de 2009
a la primera planta del Museu de l'Empordà

Salvador Dalí. Dibuix per a la coberta del llibre "*Pep Ventura i les belles tonades de la raça*", de Joan Llongueras, 1922. CP

El mite de Pep Ventura (Alcalà la Real 1817 – Figueres, 1875) es va anar bastint i forjant paral·lelament a la invenció i difusió de la sardana com a dansa nacional de Catalunya.

Des de la primera idealització del músic empordanès a la *Historia del Ampurdán* de Pella i Forgas, la llegenda aconseguí un èxit molt reeixit, sobretot al tombant de segle XX. Les biografies sobre el músic sempre s'han basat, en més o menys mesura, en la imatge romàntica d'un pagès autodidacte, sense solfa, d'infància paupèrrima que, per intercessió de la musa popular, es dedicà a recollir cançons tradicionals catalanes i a

inserir-les –salvant-les així de l'oblit– a la sardana, una dansa prehistòrica que arribà a l'Empordà a través de grecs i fenicis. Així, durant anys, hem conegut al Pep Ventura que la literatura catalanista amaga darrere una imatge volgudament tergiversada. Les

finalitats polítiques –que al tombant de segle XX cerquen la creació i institucionalització de nous mites i noves tradicions per a una Catalunya moderna i sobirana– justifiquen la invenció d'una sardana *tradicional*, que s'imposa a tot el territori, fent necessària la visualització d'un demiürg per a «la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan».

▪ **Fil argumental de l'exposició**

L'exposició temporal ***Pep Ventura abans del mite: quan la sardana era un ball de moda*** trenca definitivament amb aquest discurs tradicional. Presenta el músic empordanès en el context de la seva època, quan al teatre de la vila hi actuen companyies d'òpera italianes, els joves republicans ballen sardanes revolucionàries i les societats corals donen veu a la classe social obrera. Situa la seva trajectòria professional al bell mig de les transformacions socials i culturals que sotraguen l'Europa del vuitcents i les seves composicions musicals en relació a la nova societat de l'oci i l'espectacle. Es tracta d'una oportunitat única per copsar el bategar de la Figueres del segle XIX, i una bona ocasió per conèixer un bocí més de la història contemporània de Catalunya.

J.M. Cañellas. Àlbum Rubaudonadeu. Vilasacra, hivern 1888-1889. JMC S/N. Biblioteca Fages de Climent

Al·legoria d'Espanya indecisa entre la Monarquia i la República. Revista *La Flaca*, 15 de maig de 1865. Biblioteca de Catalunya

Aquesta mostra sobre Pep Ventura, ens apropa a la figura del músic empordanès però també a la Figueres de l'època, que fou escenari de les evolucions musicals lligades al

propi fluir de la història i que són narrades en el fil discursiu de l'exposició. Per aconseguir-ho, a través d'unes estructures a la manera dels entarimatats on es toquen les sardanes, es presenten els objectes originals que conformen la mostra, alternades amb imatges escollides de l'Àlbum Rubaudonadeu (1888-1889) -del fotògraf Josep Maria Cañellas- i extractes d'articles de *El Ampurdanés*.

- **Les peces**

L'exposició reuneix en un mateix espai objectes personals de Pep Ventura com la seva tenora –l'instrument que el va fer tan popular arreu de l'Empordà–, i part de les seves partitures manuscrites i altre documentació d'interès, com ara la revista *La Flaca*, que en l'actualitat es troben en diferents arxius i museus (Biblioteca Fages de Climent, Biblioteca de Catalunya, Museu de la Música, Biblioteca de l'Orfeó Català...); també permet gaudir de peces com els dos únics retrats que Salvador Dalí realitzà a Pep Ventura, un pertanyent a la col·lecció del Museu de Mataró i l'altre realitzat el 1922 per a la coberta del llibre "*Pep Ventura i les belles tonades de la raça*", de Joan Llongueras, procedent d'una col·lecció particular o un dels primers discs de pedra enregistrats per músics catalans, el *Per tu ploro* que la cobla Antiga Pep gravà a la Pathé Frères de París el 1908.

- **Material sonor i CD**

Amb tot, un dels principals atractius de l'exposició són els materials sonors que s'hi podran escoltar, dotze peces del músic empordanès que també s'han recollit en un **CD**, la majoria desconegudes i inèdites, enregistrades en motiu de la mostra en base a les partitures originals de Pep Ventura dipositades a la Biblioteca de l'Orfeó Català de Barcelona i en una interpretació vocal i instrumental entesa dins els paràmetres estètics del segle XIX, que ofereixen la música de Pep Ventura sense aures mítiques ni llegendàries.

Peces del CD

1. *Kirie de la Misa a coros*
2. *Sardana Fra Diabolo*. Inclou un fragment de l'obertura de l'òpera *Fra Diavolo* de D.F.E.Auber i E.Scribe
3. *Danza para tenor*
4. *Sardana Can Can*. Inclou la melodia de la *Cançó del 6 d'octubre*.
5. *Arre Moreu. Idil·li català a veus soles*. Lletra de Josep Vergés i Almar.
6. *Sardana de la Sonambula*. Inclou un fragment del duet *Oh ciell! Que tento!* de l'òpera *La Sonnambula* de V.Bellini i F. Romani
7. *Sardana Cants del Dia*. Inclou l'*Himne de Riego* del compositor Josep Melcior Gomis Colomer
8. *La Rubia. Danza a voces solas*
9. *An Xitu i al Cornisens. Schotisch para tenor*
10. *Sardana El diablo en el poder*. Inclou fragments de l'ària *Si el rey me llama* de la sarsuela *El diablo en el poder* de F.A.Barbieri i F.Camprodon
11. *Brindis Una orgía*
12. *Sardana Catalina*, Pep Ventura. Inclou fragments de la *Introducción y coro de carpinteros*, de l'ària *Cintarazos aquí y acuya* i de la *Canción y marcha de los reclutas* de la sarsuela *Catalina* de J. Gaztambide i L.Olona.

Interpretació instrumental a càrrec de l'Orquestra Nova Pep

Intèrprets:

Jaume Ayats, direcció
 Xavi Torrent, flabiol i tamborí
 Oriol Oller, tible
 Salvador Parés, tible i clarinet
 Jordi Molina, tenora
 Àlex Vila, tenora i flauta
 Carles Herruz i Timi Rodríguez, trompetes
 Pep Moliner i Eduard Prats, fiscorns i trombons
 Joan Bosacoma, contrabaix
 Xevi Pallàs i Meritxell Genís, violins
 Miquel Llorens, bombo i caixa
 Joaquim Rabaseda, plats

Interpretació vocal a càrrec de La Nova Euterpe

Intèrprets:

Sebastià Bardolet, tenor
 Xavier Solà, tenor
 Jaume Ayats, baríton
 Manel Marsó, baix
 Amb la col·laboració de: Daniel Vilarrubias, Àlex Vila i Xavier Rota

▪ **El catàleg**

Destacable és també el **catàleg** editat en motiu de la mostra -amb textos d'Anna Costal (comissària de l'exposició i musicòloga, UAB), Jaume Ayats (etnomusicòleg, UAB), Francesc Cortès (musicòleg, UAB), Pere Gabriel (historiador, catedràtic UAB), Joan-Lluís Marfany (filòleg, Universitat de Liverpool), Josep Playà (periodista) i Aurélie Vialette (Estudis hispànics per la Sorbona i doctoranda a Berkeley, California)- que permetrà fer arribar a un públic ampli les noves investigacions que des de l'àmbit acadèmic s'estan duent a terme entorn del músic empordanès i de la sardana llarga.

El CD i el catàleg podran adquirir-se de manera conjunta a un preu especial o bé per separat.

Horari: De dimarts a dissabte, de 11 a 20 h
Diumenges i festius, d'11 a 14 h

Dilluns no festius, tancat

Visites comentades:

Visites de mà de la comissària de l'exposició, Anna Costal Fornells, el diumenge 16 d'agost i els dissabtes 26 de setembre i 17 d'octubre a les 12h

Possibilitat de concertar visites especials per a grups al telèfon 972 50 23 05 o a infome@museuemporda.org

NIT BLANCA dijous 10 de setembre:

22h Visita comentada a l'exposició a càrrec de la comissària

23h Actuació de La Nova Euterpe, quartet vocal masculí que oferirà peces inèdites de Pep Ventura i un repertori de cançons populars del segle XIX que ens acostaran sonorament a l'època del músic empordanès.

Intèrprets: Sebastià Bardolet, tenor; Xavier Solà, tenor; Jaume Ayats, baríton; Manel Marsó, baix

COMUNICACIÓ

Carles Cereijo (Figueres CCC'09)
Tel. 605 08 11 25
ccereijo@figueresciutat.com

Cristina Jutge (Museu de l'Empordà)
Tel. 972 502 305
cjutge@museuemporda.org

Currículum de la comissària

Anna Costal i Fornells (Girona, 1981)

Llicenciada en Història i Ciències de la Música per la Universitat Autònoma de Barcelona (2004), obté el Diploma d'Estudis Avançats l'any 2008 amb el treball d'investigació *Pep Ventura: moda, sàtira i revolució. Anàlisi musical, política i social de les sardanes sobre temes d'òpera i sarsuela (1864-1875)* a la mateixa universitat. Actualment prepara la tesi doctoral sobre Pep Ventura, codirigida pels doctors Francesc Cortès i Jaume Ayats, amb una beca FPU atorgada pel Ministerio de Innovación y Ciencia.

És membre del grup de recerca reconegut per la Generalitat de Catalunya *Les músiques en les societats contemporànies* del Departament d'Art i Musicologia de la UAB i forma part de diferents projectes d'investigació catalans, espanyols i internacionals, entre els quals: *Les músiques a la revolució, guerra i repressió (1936-1950)* (UAB); *Cants religiosos de tradició oral a l'Alt Pirineu* (UAB); *Itàlia, França y España: Influencias, interrelaciones y circulación en la lírica española del XIX* (UAB, Universidad Autónoma de Madrid i Universidad de Oviedo) i FABRICA (FAux-BouRdon, Improvisation et Contrepoint Mental. Université Toulouse–Le Mirail i UAB).

Ha publicat diversos articles sobre la sardana llarga i Pep Ventura i ha participat en col·loquis musicològics i cicles de conferències. L'any 2009 publica el llibre *Sardanes*, del qual n'és coautora juntament amb Jaume Ayats i Joaquim Rabaseda, el número 143 dels Quaderns de la Revista de Girona que edita la Diputació de Girona.

Ha realitzat els estudis musicals de tenora, piano, cant i flauta travessera al Conservatori Isaac Albéniz de Girona. Durant set temporades va ser tenora de la Cobla Baix Empordà (2000-2007) i actualment ho és de la Cobla Vila d'Olesa.